

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА X КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по *изобразително изкуство* в първи гимназиален етап е насочено към умения, знания и отношения, които формират цялостен и задълбочен интерес към постиженията на националната и световната художествена култура. Художественото образование през този етап е базирано върху индивидуалния опит и творческия потенциал на всеки ученик и неговите възможности за свободно изразяване на идеи и позиции чрез знания и умения от областта на изобразителните изкуства. Учебният предмет *изобразително изкуство* през първи гимназиален етап развива и систематизира знания, които ученикът е придобил в прогимназиалния етап. Нов акцент се явяват знанията и дейностите, свързани с теорията и историята на изкуството и връзката между изкуството и виртуалната среда. Основна цел на обучението по *изобразително изкуство* е стремежът към изграждане на художествена култура и съвременни критерии за ориентиране в света на изкуството.

Обучението по *изобразително изкуство* в X клас е насочено към: овладяване на знания за функционирането на изкуството в контекста на модерната и съвременната култура; разширяване на знанията за връзката на изобразителното изкуство със съвременната реклама и средствата за масова информация и комуникация; овладяване на знанията за ролята на изобразителните средства в екранните изкуства; усъвършенстване на уменията за прилагане на дигитални технологии за възприемане на изкуство, в творческата дейност на учениците и при разглеждане на теми, свързани с общочовешките ценности и гражданското общество; развиване на умения за възприемане, оценяване и интерпретация на художествени произведения; усвояване на информация за световноизвестни художествени музеи и галерии и формиране на интереси към световното художествено наследство.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Изкуството и неговата история	<ul style="list-style-type: none">• Познава най-общо модерни и съвременни форми на художествен израз.• Разбира ролята на изкуството за защитата на политическите права и свободи, като илюстрира чрез примери.• Описва и съпоставя творби на изкуството от различни исторически епохи и култури.• Коментира устно или писмено идеи и възгледи за изкуството на различни автори.• Познава най-общо биографии и творчество на художници от различни епохи, назовава и коментира техни творби, като изразява собствено мнение.• Анализира връзките на изкуствата с науката, философията, популярната култура и медиите.• Обяснява особеностите на различни художествени произведения.• Познава и оценява ролята на музеи и изложбени центрове в съвременния свят.• Познава световни музеи и шедеври в тях, като интерпретира различни мнения и информации.• Оценява значението на световните художествени музеи за съвременната култура, като дискутира различни публични позиции.• Коментира устно и писмено идеи на значими автори за изкуството и неговата история.
Художествена дейност	<ul style="list-style-type: none">• Създава творби, които демонстрират разбиране за връзката между замисъл и използвани изразни средства в областта на екранните изкуства и дизайна.• Разбира специфични особености на основни техники и технологии в екранните изкуства и дизайна.

	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява значението на теми, образи и символи в свои проекти, ангажирани със защита на политически права и свободи. • Разработва проекти, като прилага подходящ софтуер и коментира използваните инструменти от съответната програма.
Визуална култура и медии	<ul style="list-style-type: none"> • Използва възможностите на новите медии за комуникация със съвременното изкуство. • Описва съвременни модели за визуализиране на социален опит за решаване на актуални проблеми: човешки права, опазване на околната среда, солидарност и благосъстояние. • Демонстрира умения за проучване на художествени музеи в света чрез интернет. • Осъзнава възможностите на изкуството за интерпретиране на теми, свързани с етническа принадлежност, вероизповедания и хора в неравностойно положение.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
Живот и творчество на художника	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява връзката между биографията и творчеството на художник от дадена епоха. • Различава творчески етапи и особености на творческия процес на художника. 	<p>творчески път</p> <p>творчески процес</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Коментира творби от творчеството на художника, като изразява собствено отношение. 	
Творци на модерното и съвременното изкуството	<ul style="list-style-type: none"> • Познава значими представители в модерното и съвременното изкуството. • Обяснява характерните особености на индивидуалния стил на модерни и съвременни художници. • Различава творби от различни модерни и съвременни художници. • Коментира известни творби на модерното и съвременното изкуство. 	индивидуален стил
Световни музеи и галерии	<ul style="list-style-type: none"> • Познава световни художествени музеи. • Обяснява основни особености на художествени музеи и техните експозиции. • Коментира особености на музейни сбирки и колекции. 	Музей за модерно изкуство Музей за съвременно изкуство
Изобразителното изкуство и другите изкуства - екранни изкуства	<ul style="list-style-type: none"> • Обяснява връзката на изобразителното изкуство с киното, като дава примери. • Илюстрира герои, облекло и/или обстановка по гледан филм. • Дискутира ролята на изобразителното изкуство в киното. 	бутафория филмов декор макет сториборд
Художествени форми на протест и	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на протестното изкуство и 	художествен манифест

различни медии	неговата социална и културна функция. <ul style="list-style-type: none"> • Разграничава различни форми на протестно изкуство. • Коментира различни форми на протест и изразява позиция. 	изкуство на протеста
Технологии на дизайна	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо нови технологии в дизайна. • Дискутира за особеностите на новите технологии в дизайна. • Оценява значението на новите технологии в съвременния дизайн. 	добавена реалност 3D принт
Виртуални музеи	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възможностите на интернет за виртуално разглеждане и изучаване на музейна информация. • Подбира и класифицира по тематични признаци експонати на произведения от виртуални музеи. • Коментира експозиции на виртуални музеи. 	виртуален музей виртуална експозиция

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет изобразително изкуство в X клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

Новите знания се въвеждат чрез теоретични уроци (уроци, свързани с теория и с историята на изкуството) и уроци с практически изобразителни задачи. Практическите дейности са свързани с усвояване на нови знания и умения, съдействат за затвърждаване и развиване на изобразителни умения и навици, за разгръщане на творчески способности и въображение.

Упражненията в обучението по изобразително изкуство се включват в практическите дейности и са неразделна част от художествената практика на ученика.

Учебната програма предоставя свобода при подбора на методите и средствата за постигане на очакваните резултати. В този смисъл темите за учебно съдържание не следва да са в задължителна последователност.

Съотношението между разпределението на часовете по различните дейности, цитирани в таблицата, е относително и приложението му зависи от конкретните условия в учебната практика.

За нови знания	60%
За упражнения и практически дейности	22%
За преговор и обобщение	10%
За контрол и оценка	8%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущо оценяване

- на теоретическата подготовка - знания от теорията и историята на изкуството чрез текущо изпитване (устно или писмено/и тестове).
- на практическата подготовка - резултат от изпълнение на изобразителни задачи с традиционни и нетрадиционни материали и изразни средства според очакваните резултати по темите на учебното съдържание и индивидуалните умения и интереси на учениците.
- на възложени задачи за домашна работа.

Забележка: По време на обучението в клас и извън училище се възлагат проекти или друг тип проучвателни или изобразителни задачи, които се оценяват по критериите на компетентностите (знания, умения, отношения).

Комплексна оценка

Оценката е комплексна. Тя включва резултатите от теоретическата и практическата подготовка. Комплексната оценка отразява участието на ученика в учебния процес по изобразително изкуство съобразно неговите предпочитания към теоретическата или практическата подготовка.

Активността на ученика се поощрява.

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни работи	10%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, работа по проекти – портфолио, колективни прояви и изложби, конкурси и др.)	30%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Дейностите по *изобразително изкуство* в X клас могат да се реализират в класната стая, на територията на училището или извън училище. Тези дейности не са свързани само с конкретна тема, а имат междупредметен характер и са насочени към придобиване на определени ключови компетентности.

Обучението по *изобразително изкуство* в X клас осигурява възможности за осъществяване на учебен процес в следните видове форми:

Дейности, реализирани в/или извън класната стая	Дейности, реализирани извън училището	Дейности в природна и в социално-културна среда
<ul style="list-style-type: none"> • Участие в изложби, конкурси, срещи с дейци на културата и художници • Участие в живота на класа, училището с художествени изяви 	<ul style="list-style-type: none"> • Участие в учебни екскурзии • Участие в пленер • Посещения в изложбени зали, ателиета на художници, културни центрове, музеи и художествени галерии • Възприемане на скулптурни творби на открито, архитектурни паметници 	<ul style="list-style-type: none"> • Участие във фестивали • Участие в панаири • Участие в екологични акции • Участие в културни инициативи и празници, представящи културното многообразие • Участие в информационни и културно-образователни инициативи

Учебният предмет *изобразително изкуство* допринася за обогатяване на познанията и практическия опит на учениците със средствата на изобразителното изкуство.

Връзки и взаимодействия с други учебни предмети се осъществяват на единна познавателна и практическа основа.

Понятия и проблеми с интегрален и междудисциплинарен характер: природа, обект, среда, система и подсистема, процеси, явления, устройство, модул, технология, вещество, материя, личност и общество, историческо развитие, културно-историческо наследство, епоха, стил, течение, направление, вид, жанр, сюжет, тема, изразни средства, знаци и символи, форма, обем, пространство, композиция, хармония, контраст, ритъм, движение, пропорции, перспектива, асоциация, памет, въображение, творчество.

Образователните дейности в обучението по изобразително изкуство не са свързани само с конкретните теми. Те имат междупредметен характер и са насочени към придобиване на ключови компетентности, ориентирани към личностното развитие на ученика.

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ умения за изказване в дискусия; ✓ спазване на езиковите норми при изложението; ✓ умения за формулиране на теза, за привеждане на аргументи; ✓ способности за обобщаване на разсъждения за понятия: историческо развитие, културно-историческо наследство, философски идеи; ✓ умения за писмено общуване и общуване на роден език в културни ситуации; ✓ описване обекти, произведения на изобразителното изкуство и визуални елементи за социална комуникация; ✓ Разбира, използва, съпоставя, оценява и осмисля различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разбиране на културното многообразие чрез общуване на чужди езици; ✓ обогатяване на знанията за изобразителното изкуство и художествената култура в други страни, прилагане знания за общуване и подбор на информация за произведения в изкуството;
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прилагане на знания за понятия с общ характер: система и подсистема, процеси, явления, устройство, модул, технология;

<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ интерактивна употреба на информационно-комуникативни технически средства за възприемане на художествени произведения, сбирки, виртуални посещения на галерии; ✓ употреба на информационни и технически средства за презентиране произведения на съвременно изкуство;
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на познания за художествени творби и творчески дейности; ✓ участие в екипна работа по дейности;
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на междуличностни и межкултурни умения за общуване чрез произведения на изкуството (картини, филми, видеоклипове); ✓ създаване и участие на колективни творчески проекти във виртуални диалогични пространства за изкуство; ✓ изразяване на лична позиция при създаване на творчески проект в обществена среда;
<i>Инициативност и предприемчивост</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на инициативност, креативност и новаторство, активно участие в творчески проекти; ✓ планиране и осъществяване на индивидуални и групови изследователски задачи, работа в екип;
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разбиране ролята на естетическите фактори в околната среда (природна и обществена); ✓ развиване на естетическо чувство чрез артистично себеизразяване и участие в културния живот; ✓ формиране на художествена култура при възприемане на произведения от изобразителното изкуство в музеи, галерии и сбирки в културни центрове;

<p><i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проява на лична отговорност за опазване на околната среда и здравето на човека чрез участие в инициативи с творчески дейности и проекти; ✓ решаване на социални проблеми за преодоляване на различия и неравенство между хората чрез разпространение на теми и произведения на изкуството.
--	---

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.